

S. Sayısı : 126

Türkiye - Yunanistan arasında akid ve imza edilen kliring anlaşmasına müzeyyel protokol 2294 sayılı kanunun verdiği salâhiyete istinaden meriyete konulduğundan keyfiyetin tasdikı hakkında Başvekâlet tezkeresile Türkiye - Yunanistan arasında akid ve imza edilen kliring anlaşmasına müzeyyel protokolün tasdikı hakkında kanun lâiyhası ve Hariciye ve İktisad encümenleri mazbataları (3/82.1/100)

Türkiye - Yunanistan arasında akid ve imza edilen kliring anlaşmasına müzeyyel protokol 2294 sayılı kanunun verdiği salâhiyete istinaden meriyete konulduğundan keyfiyetin tasdikı hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/82)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi

müdürlüğü

Sayı : 6/345

18 - I - 1939

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Türkiye ile Yunanistan arasında 15 birinci kânun 1938 tarihinde Atınada akid ve imza olunan 26 eylül 1935 - tarihli kliring anlaşmasına müzeyyel protokol, 2294 sayılı kanunun verdiği salâhiyete istinaden İcra Vekilleri Heyetinin sureti sunulan kararnamesile 1 kânunusani 1939 tarihinden itibaren meriyete konulmuştur.

Bahsi geçen kanunun 3 ncü maddesine tevfikân Yüksek Meclisin tasdikına arzımı rica ederim.

Başvekil

C. Bayar

Kararname sureti

30 ilk teşrin 1930 tarihli Türk - Yunan ikamet ve ticaret ve seyrisefain mukavelenamesine ek 26 eylül 1935 tarihli kliring anlaşmasına zeylen 15 birinci kânun 1938 tarihinde Atınada imza edilen ilişik protokolün 1 ikinci kânun 1939 tarihinden muteber olmak üzere meriyete konulması; Hariciye vekilliğinin 9 kânunusani 1939 tarih ve 27846/20 sayılı tezkeresile yapılan teklifi üzerine 2294 sayılı kanunun 1 nci maddesine tevfikân İcra Vekilleri Heyetince 13 - I - 1939 tarihinde onanmıştır.

13 - I - 1939

Türkiye - Yunanistan arasında akid ve imza edilen kliring anlaşmasına müzeyyel protokolün tasdiki hakkında kanun lâiyhası (1/100)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi

müdürlüğü

Sayı : 6/353

18 - I - 1939

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

18 - I - 1939 tarihli ve 6/345 sayılı tezkereye zeyildir:

Türkiye ile Yunanistan arasında 15 birinci kânun 1938 tarihinde Atınada akid ve imza edilen 26 eylül 1935 tarihli kliring anlaşmasına müzeyyel protokolün tasdiki hakkında Hariciye vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 16 - I - 1939 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil
C. Bayar

Esbabı mucibe lâiyhası

Türkiye ile Yunanistan arasında akdedilmiş bulunan 30 ilkteşrin 1930 tarihli ikamet, ticaret ve seyrisefain mukavelenamesine ek olarak 26 eylül 1935 tarihinde imzalanan müzeyyel kliring Anlaşmasına, zeylen 15 ilkkânun 1938 tarihinde Atınada imza edilen protokol ve merbutları yüksek tasviblerine arzedilmiştir.

İşbu müzeyyel protokol, her iki memleketin en mühim ihraç mallarının yekdiğeri arazisine mütekebilen idhalini kolaylaştırarak hacimlerini genişletmekte ve Yunanistana ihraç ettiğimiz mallarımızın yarı kıymetinin serbest dövizle tediye edilmesini temin etmekte ve diğer yarı kıymetin de Yunanistandan idhal edeceğimiz malların tediyesi ile Yunanistana gidecek vatandaşların oradaki muvakkat ikamet masraflarını, Selânik Fuarı masraflarını, ve Türk vapurlarının Yunan limanlarından tedarik edecekleri komanya ve levazım bedellerinin tediyesi ve taş kömürü, zeytin pirinası ve hububatımız kıymetlerinin de üçüncü bir Devlet kliring hesaplarile mahsub edilmesi gibi bir çok kolaylıklar ve faydalar temin etmektedir.

İşbu müzeyyel protokolü Yüksek Meclisinizin tasvibine arzederken Hükümetimiz bunun hututu esasıyesi itibarile memleketimizce takib ve tatbik edilmekte olan iktisadî prensiplere uygun bulunduğunu ilâveye müsaraat eyler.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye encümeni

Esas No. 1/100, 3/82

Karar No. 21

31 - V - 1939

Yüksek Reisliğe

Türkiye ile Yunanistan arasında 15 birinci kânun 1938 tarihinde Atınada akid ve imza edilen 26 eylül 1935 tarihli kliring anlaşmasına müzeyyel protokolün tasdiki hakkında Hariciye vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heye-

tinin 16 - I - 1939 tarihli kararile Yüksek Meclisin tasvibine arzolunan kanun lâiyhası encümenimizce tedkik ve müzakere olundu:

İki memleketin en mühim ihraç mallarının yekdiğeri arazisine mütekebilen idhalini kolay-

laştıran ve ticaret samimiyetinin genişlemesini temin edecek mahiyette görülen kanun lâyihası aynen kabul edilmiştir.

Havalesi mucibince İktisad encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Hariciye E. Reisi	M. M.	Kâtib
Erzincan	Konya	İstanbul
S. Arıkan	M. Göker	A. Ş. Esmer

Aydın	Bolu	Diyarbakır
Mümtaz Kaynak	H. C. Çambel	Dr. İ. T. Öngören
Diyarbakır	Elâzığ	Erzurum
Zeki M. Alsan	F. A. Aykaç	P. Demirhan
İzmir	Kars	Manisa
Halil Menteşe	M. Akyüz	H. Bayur
Tekirdağ		Tokad
Yahya Kemal Beyath		N. Poroy

İktisad encümeni mazbatası

T. B. M. M.

İktisad encümeni

Esas No. 1/100 3/82

Karar No. 32

14 - VI - 1939

Yüksek Reisliğe

Türkiye ile Yunanistan arasında 15 birinci kânun 1938 tarihinde Atınada akid ve imza edilen 26 eylül 1935 tarihli kliring anlaşmasına müzeyyel protokolün tasdiki hakkında Hariciye ve killiğine hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 16 - I - 1939 tarihli kararile Yüksek Meclisin tasvibine arzedilen kanun lâyihası Hariciye encümeninde müzakere ve tasvib edildikten sonra havalesi mucibince encümenimize gelmiştir.

2294 sayılı kanunun verdiği salâhiyete istinaden İcra Vekilleri Heyetinin 13 - I - 1939 tarihli kararile 1 - I - 1939 tarihinde, bu müzeyyel Anlaşmanın meriyete konulduğunu bildiren Başvekâlet tezkeresi, aynı mukavelenin tasdikını isteyen tezkeresile birleştirilerek müzakere ve tedkik edilmiştir.

26 eylül 1935 tarihli Anlaşmanın yüzde yüz kliring esasına istinad etmesine mukabil bu müzeyyel mukavele memleketimize yüzde elli döviz temin etmektedir. Bundan maada zeytin pirinesi taş kömürü ve hububat için de yüzde yüz döviz tediyesi esası kabul ettirilmiştir.

Sığır ihracatımız bakımından 225 kilodan 275 kiloya kadar ağırlıkta bulunan hayvanlarımız için de gümrük tenzilâtı elde edilmiş bulunmaktadır.

Fazla ihracatımız olduğu takdirde hâsıl olacak blokajı eritmek maksadile tripartili tediyeye esasını da ihtiva eden bu müzeyyel anlaşma, mem-

leketimiz iktisadî menfaatlerini esaslı şekilde korumaktadır.

Kanun lâyihasının birinci maddesinde ; (26 eylül 1935 tarihli kliring anlaşmasına müzeyyel protokol) cümlesinden sonra ; (1 kânunusani 1939 tarihinden muteber olmak üzere) fıkrası ilâve edilmiştir.

Birinci maddede meriyet tarihi gösterildikten sonra ikinci madde aşağıdaki şekilde tashih edilmiştir.

Bu kanun nerşi tarihinden muteberdir.

Üçüncü madde aynen kabul edilerek Umumi Heyette müzakere edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulmasına karar verilmiştir.

İktisad E. Reisi	M. M.	Kâtib
Giresun	Aydın	İzmir
İ. Sabuncu	N. Topcoğlu	M. Aldemir
Afyon K.	Ankara	Diyarbakır
Berç Türker	A. Ulus	V. N. Sünkitay
Erzincan	Eskişehir	Gaziantep
S. Başotaç	Emin Sazak	Nuri Pazarbaşı
Gümüşane	İçel	İzmir
Edib Tör	Dr. M. Berker	Benal Arıman
Kastamonu	Konya	Siird
M. Celâl Bayar	Kâzım Okay	N. Bekmen
Zonguldak	Konya	
H. Karabacak	A. H. Dikmen	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye ile Yunanistan arasında 15 birincikânun 1938 tarihinde Atinada akid ve imza edilen 26 eylül 1935 tarihli kliring anlaşmasına müzeyyel protokolün tasdikı hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Türkiye Cümhuriyeti ile Yunanistan Krallık Hükümeti arasında 15 birincikânun 1938 tarihinde Atinada akid ve imza edilen 26 eylül 1935 tarihli kliring anlaşmasına müzeyyel protokol tasdik edilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanun 1 ikincikânun 1939 tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanun ahkâmını tatbika, İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

16 - I - 1939

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>C. Bayar</i>	<i>T. F. Silay</i>	<i>K. Özalp</i>
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
<i>Dr. R. Saydam</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>Yücel</i>	<i>A. Çetinkaya</i>	<i>H. Çakır</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. H. Alataş</i>	<i>Rana Tarhan</i>	<i>F. Kurdoğlu</i>

İKTİSAD ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Türkiye ile Yunanistan arasında 15 birincikânun 1938 tarihinde Atinada akid ve imza edilen 26 eylül 1935 tarihli kliring anlaşmasına müzeyyel protokolün tasdikı hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Türkiye Cümhuriyeti ile Yunanistan Krallık Hükümeti arasında 15 birincikânun 1938 tarihinde Atinada akid ve imza edilen 26 eylül 1935 tarihli kliring anlaşmasına müzeyyel protokol 1 kânunusani 1939 tarihinden muteber olmak üzere tasdik edilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanun ahkâmını tatbika, İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

TÜRKİYE İLE YUNANİSTAN ARASINDA 26 EYLÜL 1935 TARİHLİ KLİRİNG ANLAŞ-
MASINA MÜZEYYEL PROTOKOL

1 — 26 eylül 1935 tarihli kliring anlaşması ve merbutatı aşağıdaki tadilat dairesinde 1 kânunusani 1939 tarihinden itibaren bir sene müddetle temdid edilmiştir. İnkızasından iki ay evvel feshi ihbar edilmediği takdirde anlaşma senelik devreler içinden kendiliğinden temdid edilmiş olacaktır.

2 — Birinci madde yerine aşağıdaki madde kaim olmuştur:

«Her iki memleketten biri menşeli müstahsalât diğerinin arazisine, idhal edildikleri anda, idhaller memlekette meri umumî idhalât rejimi dairesinde kabul olunurlar.»

3 — İkinci madde aşağıdaki hükümler ile itmam edilmiştir:

«Şu kadar var ki, teslimat sırasında menşe şahadetnamesinin B kısmına malik olmasalar dahi Türkiye Cümhuriyet Merkez bankası veya Yunanistan Bankası tahsilât ihbarnamelerini bu şahadetnameler tefrik olunmaksızın yekdiğerine göndereceklerdir.

Bu takdirde idhalâtçılar, bedeli yatırılmış bulunan emtianın dahilî istihlâke tahsis edilmek üzere bilfiil idhal olunduğunu kendi memleketleri ihraç bankasına karşı taahhüd edeceklerdir.

Şurası mukarrerdir ki her iki banka, emtianın gümrükten mürurunu müteakib menşe şahadetnamelerinin B. kısmını birbirine göndereceklerdir.

4 — Üçüncü madde yerine aşağıdaki madde kaim olmuştur:

«Yunanistana idhal edilen Türk menşeli emtianın FOB bedellerinden mütevellid bütün borçlar Yunanistan Bankasına drahmi olarak yatırılmak suretile tesviye edilecek ve bu banka işbu meblâğın yüzde ellisini Türkiye Cümhuriyet Merkez bankasıca intihab edilecek her hangi serbest bir dövizle mezkûr Merkez bankasının emrine âmade bulunduracak, mütebaki yüzde ellisini de yine mezkûr bankanın namına açacağı faizsiz bir clearing (A) hesabının matlubuna Türk lirası olarak kaydedecektir. Her döviz tebdili Yunanistan bankasıca Türkiye Cümhuriyet Merkez bankasının ihbarnamesi alındıktan sonra tatbik edilecek ve bu tarihten sonra ifa edilecek tahsilâta aid bulunacaktır.

Yukarıda mevzu bahis clearing (A) hesabına bu suretle yatırılan mebalîğ atideki hususat için istimal edilecektir:

a) Türkiyeye idhal edilecek Yunan menşeli emtia bedellerinin tesviyesi için,

b) İkametgâhı Türkiyede olup Yunanistanda bulunan kimselerin (seyyahlar ve talebe) adam başına 7 500 drahmi ve beş günlük ikamet müteakib ilâveten günde 1 500 drahmi tahsis edilmek üzere ve adam başına ayda 16 000 drahmiyi aşmamak ve heyeti umumiyesi senede 15 milyon drahmiyi tecavüz etmemek şartile Yunanistandaki ikamet masraflarını tediye için,

Şurası mukarrerdir ki bir sene zarfında 15 000 000 drahmilik plafonun kullanılmayan kısmı müteakib devreye kendiliğinden devrolunacaktır.

c) Her iki bankanın mutabakatı ve muamele, sermaye, nakli mahiyetini almamak şartile Türkiyede ikametgâh sahibi Türk veya Yunan tebaası tarafından Türkiyeden Yunanistana gönderilecek cüzi mebalîğın tediyesi için,

d) Türkiyenin Selânik panayırına iştirâk masrafları ve bu panayırda Türk mümessili ve memurlarının sarfiyatı için,

e) Türk vapurlarının Yunanistan limanlarında kumanya ve levazım bedellerinin tesviyesi için,

Menşe şahadetnamelerinde yazılı olan fiatlar, idhalâtçı memleketteki takdiri kıymet komisyonu tarafından ciddi sebeplerle doğruluklarından şüphe edilmedikçe, yukarıda mezkûr ahkâm dairesinde ifa olunacak teslimata esas olarak babul edilecektir. Aksi takdirde idhalâtçı memleketteki takdiri kıymet komisyonu mevzu bahis malın hakikî kıymetini tesbit için ihracatçı memleketteki salâhiyetkar komisyonla anlaşacaktır.

5 — Dördüncü madde yerine aşağıdaki ahkâm ikame edilmiştir :

«Yunanistana idhal edilen Türk mallarına aid olup işbu protokolün 4 ncü bendinde tarif edilmiş bulunan tediye tarzı, taşkömür, zeytin prinası ve hububata tatbik olunmayacaktır :

1 — Taşkömür bedelleri, Yunanistan bankasının Türkiye Cümhuriyet Merkez bankası namına Türk lirası olarak açacağı faizsiz bir (C) hesabına yatırılacaktır.

Türkiye Cümhuriyet Merkez bankasının bu hesabdaki matlubatı, Yunanistan ve Türkiye'nin bir banka kliring mukavelesile bağlı buldukları veya bulunacakları ve birinci memleketin bakıyei matluba ve ikinci memleketin de bakıyei zimmete malik oldukları memleketler merkez bankaları ve takas ofisleri nezdinde Yunanistan bankasının mevcut matlubatı ile mahsub edilecektir.

Üç taraflı kliringin otomatik olarak işlenmesini temin maksadile Türkiye'nin ve Yunanistanın kliring mukavelesile bağlı buldukları memleketler ihraç bankaları veya takas ofislerinin Yunanistan lehine bir bakıyei matlub ve Türkiye aleyhine bir bakıyei zimmet tahassül eder etmez her iki memleket ihraç bankalarına telgrafla malûmat vermelerinin temini için her iki ihraç bankası bilitilâf mevzu bahis müessese veya Ofisler nezdinde lâzımgelen teşebbüslerde bulunacaklardır.

Türkiye Cümhuriyet Merkez Bankasının müsaadesi üzerine işbu müesseseler üç taraflı mahsub muamelesini ifa edeceklerdir.

Bu hesabın mevcudatı âtidedeki tediye dahi tahsis edilebilecektir :

a) İşbu protokolün 4 ncü bendinde derpiş edilmiş bulunan ferdi plâfonları tecavüz eden turistik masraflara,

b) Aynı bendde derpiş edilmiş bulunan yıllık 15 000 000 drahmilik plâfon tükendikten sonra tahassül eyliyecek turistik masraflara,

c) Sermaye nakli mahiyetini almamak şartile Türkiyede ikametgâh sahibi Türk yahud Yunan tabaası tarafından Türkiyeden Yunanistana gönderilecek cüzi mebaliğe,

2 — Yunanistan bankasına tediye edilecek olan zeytin prinası ile hububat bedellerinin tamamı Türkiye Cümhuriyet Merkez Bankası tarafından intihab edilecek transferi serbest bir döviz halinde Yunanistan bankası tarafından işbu banka emrine âmade bulundurulacaktır.»

6 — Aşağıdaki hükümler mükerrer altıncı madde olarak ilâve olunmuştur :

İhracatçı tarafından tesviye edilmiş konşimento ve sigorta poliçelerine müteallik navlun ve sigorta masrafları bedelleri evrakı müsbitte ibrazı mukabilinde her iki memleket ihraç bankalarına yatırılacaktır.

İdhalâtçı memleket ihraç bankası tarafından bu suretle tahsil olunan mebaliğ diğer ihraç bankasının emrine, serbest döviz olarak, âmade bulundurulacaktır.»

7 - Aşağıdaki ahkâm 6 ncü maddenin 1 ncü ve 2 ncü fıkraları arasında ilâve olunmuştur :

« Her iki ihraç bankası alâkadarın talebi ve masrafların alâkadar tarafından tesviyesi mukabilinde bu tahsilâtı yekdiğerine telgrafla bildireceklerdir. »

8 - 7 ncü maddenin yerine aşağıdaki ahkâm kaim olacaktır :

« I - İşbu protokolün 4 ncü bendine ve 26 eylül 1935 tarihli Kliring Anlaşmasının 5 ncü maddesine tevfikan Kliring hesaplarına vuku bulan teslimata tatbik olunacak kambiyo rayici şu suretle tayin edilecektir :

Drahmilerin Türk lirasına ve Türk liralarmın drahmiye tahvili, lüzum hâsıl oldukça Türkiye Cümhuriyet Merkez bankası ile Yunanistan bankası tarafından bilitilâf tesbit edilecektir.

Türk lirası ve drahmiden gayri bir para ile muharrer bulunan matlubat Ankara borsasında en son mukayyed rayiç üzerinden Türk lirasına tahvil edilecek ve icab ederse yukarıdaki fıkraya tevfikan drahmiye tebdil olunacaktır.

İşbu protokolün 4 ncü bendinde ve 26 eylül 1935 tarihli Kliring Anlaşmasının 5 ncü maddesinde derpiş edildiği veçhile idhalâtçılar tarafından yapılacak teslimat kambiyo farkı yüzünden tevellüd edecek risklerden idhalâtçıları ibra etmeyecek ve borçlular teslimat günü ile Kliring hesabına mahsub günü arasında tahassül edebilecek rayiç farklarını kendi memleketleri ihraç bankasına iadeten

tesviyeye mecbur tutulacaklardır .»

II - İşbu protokolün 4 ncü bendinde derpiş edilmiş bulunan yüzdenin Türkiye Cümhuriyet Merkez bankası tarafından intihab edilecek serbest dövize tahvili muamelesi doğrudan doğruya, faturada gösterilen dövizin Ankara borsasında en son rayici üzerinden itfa edilecektir .

9 - 13 ncü maddenin yerine işbu Protokolün 1 nci bendi kaim olacaktır.

On beş kânunuevvel bin dokuz yüz otuz sekiz tarihinde Atınada iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

J. Arvanitis

*Ruşen Eşref Ünaydın
Dr. Burhan Zihni Sanus*

